

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, наукового співробітника відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», Карп'як Марії Олександрівни, на дисертаційну роботу Марчук Юлії Віталіївни на тему: «Розвиток форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Актуальність теми дослідження

Економічна ситуація, що склалася сьогодні в Україні, вимагає посиленої уваги до вирішення ряду проблем, велика частка яких стосується розвитку інноваційної сфери. Серед найважливіших питань, які потребують вирішення - підтримка малого і середнього інноваційного підприємництва, збільшення обсягів інвестиційних ресурсів, покращення показників соціально-економічного розвитку регіонів України тощо. Саме тому досить закономірною є зміна спрямування економічного та політичного курсу України в напрямку впровадження інноваційної моделі розвитку. При цьому постає необхідність організаційно-економічного забезпечення цієї моделі, що виявляється у подоланні проблем активізації інноваційного потенціалу регіонів держави.

Варто зауважити, що важливою передумовою зростання соціально-економічного розвитку України є участь її регіонів у процесах єврорегіонального співробітництва, яка відкриває нові перспективи розвитку інноваційної діяльності на території нашої держави. За таких умов, актуальною є розробка організаційно-економічного механізму розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері, який дозволить обрати найбільш перспективні з них.

З огляду на це, дисертаційна робота Ю. В. Марчук, що має за мету обґрунтування теоретико-методичних підходів та розробку практичних рекомендацій щодо розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері, є безперечно актуальною і своєчасною.

Мета дисертаційної роботи відповідає темі дослідження. Об'єкт і предмет дослідження в цілому визначено вірно.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, темами та планами досліджень

Дисертаційна робота пов'язана з тематикою науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, зокрема, при виконанні науково-дослідної роботи кафедри на тему:

«Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах реалізації європейського вибору» (довідка № 03-29/02/3454 від 21.11.2016), а також в рамках виконання держбюджетних тем: «Єврорегіон «Буг»: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000580), «Єврорегіон «Буг»: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), «Інноваційні форми активізації бізнесу в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0115U002350).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Зміст дисертаційної роботи, наукові публікації та автореферат дають підставу стверджувати, що дослідження Ю. В. Марчук здійснено самостійно; основні положення, висновки і пропозиції, викладені в роботі, є достатньо обґрунтованими. Про це свідчить вибір і вміле використання дисертантом сучасних методів дослідження. Серед них можна зазначити такі як: монографічний, історико-логічний, системно-структурний, економіко-статистичні методи; методи наукового узагальнення та синтезу, графічний і табличний методи аналізу тощо.

Сформульовані Ю. В. Марчук наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на комплексному аналізі наукової літератури, а також на опрацюванні масиву емпіричного матеріалу. Інформаційною базою для цього слугували законодавчі та нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України; інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях; офіційні матеріали Державної служби статистики України; статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області; статистичні дані Євростату; наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, в яких висвітлені фундаментальні положення про розвиток єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері; електронні ресурси, представлені в мережі Internet; результати власних досліджень автора, аналітичні розрахунки автора, виконані у процесі дослідження. Використання значної кількості першоджерел дало можливість дисертанту системно підійти до вирішення поставленої мети, розглянути різноманітні аспекти обраної теми та обґрунтувати власне бачення вирішення питань розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій автора підтверджена результатами їх апробації на 14 науково-практичних конференціях різного рівня.

Розглянуті у науковій роботі питання викладено по окремих розділах строго у логічній послідовності. Висновки ґрунтуються на самостійно отриманих основних результатах і є логічним завершенням дисертаційної роботи. Їх зміст логічно випливає із тексту, викладеного в рукописі дисертації.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів

Новизна наукових положень дисертаційної роботи Ю. В. Марчук полягає у поглибленні теоретичних засад, обґрунтуванні необхідності та розробці напрямів удосконалення процесів розвитку форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері України та Єврорегіону «Буг».

Здобувачем розкрито сутність та зміст інноваційної компоненти єврорегіонального співробітництва, що знайшло своє відображення в удосконаленому трактуванні змісту даного поняття (с. 30 дисертації; с. 6 автореферату). Дисертант визначає її як складову єврорегіонального інноваційного співробітництва, яка формується поєднанням різних форм інноваційної діяльності та взаємодії бізнесу, науки, держави. Удосконалено поняття «єврорегіональна інноваційна система», яка вбачається здобувачем в поєднанні форм інноваційної діяльності в умовах добросусідських транскордонних відносин, з урахуванням інтересів усіх учасників єврорегіонального інноваційного співробітництва (с. 35 дисертації; с. 6 автореферату). Розкрито концептуальне бачення єврорегіонального співробітництва як форму транскордонного співробітництва, яка передбачає взаємовигідні відносини двох або більше регіонів різних держав – учасників цього співробітництва, хоча б один з яких є членом Європейського Союзу (с. 27 дисертації; с. 6 автореферату). Автором розкрито механізм розвитку форм єврорегіонального інноваційного співробітництва, в основу якого покладено використання досвіду країн Європейського Союзу щодо формування відкритої та динамічної системи принципів, методів та інструментів створення сприятливих умов для розвитку єврорегіональної інноваційної системи (с. 141 дисертації; с. 12 автореферату). Висвітлено наукові підходи до характеристики форм єврорегіонального співробітництва в інноваційній сфері; що дозволили виявити переваги застосування одних форм над іншими в умовах єврорегіонального співробітництва (с. 40 – 55; с. 10 автореферату). Дістав подальшого розвитку методичний підхід до оцінки рівня інноваційного розвитку єврорегіону, в основу якого покладено визначення таких індикаторів інноваційного розвитку, як науково-технічний, освітній, інвестиційний, та їх виділення в якості ключових факторів – причинно-рушійних сил інноваційного розвитку єврорегіону (с. 62 – 69 дисертації; с. 7 автореферату).

Дисертантом визначено науково-практичні рекомендації щодо формування стратегічних напрямів єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері, запровадження яких, в доповнення до існуючих, розглядаються у контексті реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, що сприятимуть адаптації інноваційної політики України до інноваційної політики Європейського Союзу (с. 127 дисертації; с. 11 автореферату).

Значну практичну користь також мають запропоновані науково-практичні підходи до створення єврорегіонального інноваційного кластера як ефективного напрямку єврорегіонального співробітництва України в

інноваційній сфері та побудови спільної інноваційно-інвестиційної моделі розвитку (с. 162 – 183 дисертації; с. 13 автореферату).

Практична значимість розробки і впровадження науково-практичних підходів до забезпечення розвитку форм євро регіонального співробітництва в інноваційній сфері підтверджується довідками органів державного і регіонального управління департаменту економічного розвитку і торгівлі Волинської обласної державної адміністрації (№763/01-38/2-16 від 09.12.2016), Волинської торгово-промислової палати (№19-22/01-3/559 від 28.11.2016), а також публічного акціонерного товариства «ВГП» (№1332 від 17.11. 2016).

Теоретико-методичні положення дисертаційної роботи можуть бути використані для прийняття практичних рішень керівниками і спеціалістами, органами державного і регіонального управління, місцевого самоврядування для опрацювання моделей формування євро регіонального інноваційного кластеру в умовах євро регіонального співробітництва.

Основні теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації автора впроваджено у навчальний процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки під час підготовки навчально-методичних матеріалів, у процесі проведення лекційних та практичних занять з таких навчальних дисциплін, як «Регіональна економіка», «Європейське транскордонне співробітництво», «Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України», а також керівництві студентськими науково-дослідними роботами (довідка № 03-29/02/3453 від 21.11.2016).

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Результати проведених досліджень викладені у 24 опублікованих наукових працях загальним обсягом 9,3 друк. арк., з яких належить особисто автору 7,89 друк. арк.; серед них 7 – у фахових наукових виданнях України, 3 – в наукових періодичних виданнях іноземних держав, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, 14 наукових праць апробаційного характеру у вітчизняних та іноземних збірниках наукових праць.

Автореферат дисертації та публікації автора достатньо повно розкривають зміст дисертаційної роботи, відображають результати та висновки проведеного дослідження, що виносяться на захист.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

1. У пункті 1.1, де здобувач аналізує думки різних вчених щодо категорії «транскордонне співробітництво» (табл. 1.1) рекомендую додати власне бачення цього терміна дисертантом, як висновок до опрацьованих наукових праць.

2. У роботі дисертант неодноразово посилається на міжнародну програму «Горизонт 2020» як інструмент сприяння розвитку співробітництва у сфері наукових досліджень країн-учасниць Європейського Союзу та участі в ній України (пункт 2.1). Проте, існує ряд інших ініціатив цього об'єднання у сфері

науково-технічного розвитку, які реалізуються в Україні і про які варто було б згадати у роботі, наприклад, INTAS, TACIS, Copernicus.

3. У роботі наведено приклади світового досвіду впровадження різних форм інноваційної діяльності, проте не достатньо чітко оцінено перспективи його застосування в Україні.

4. Доцільно було б глибше розкрити зміст понять «інноваційний розвиток» та «інноваційний цикл» в пункті 1.1 та 1.3, де згадуються ці категорії.

5. З метою збагачення роботи при здійсненні характеристики організаційно-економічних форм інноваційної діяльності в Україні в пункті 2.2 можна було б детальніше розкрити особливості та перспективи розвитку центрів трансферу технологій в регіонах України.

6. У пункті 3.1 недостатньо повно показано способи реалізації таких стратегічних напрямів єврорегіонального співробітництва України в інноваційній сфері, як: зменшення диспропорцій інноваційного розвитку територій шляхом оптимізації та ефективного використання інноваційного потенціалу; забезпечення ефективного розподілу доходу від інноваційної діяльності суб'єктів єврорегіонального співробітництва в пункті 3.2.

7. Досліджуючи участь України в єврорегіональному інноваційному кластері в межах єврорегіону «Буг» (пункт 3.3.), здобувач акцентує на перспективах участі Волинської області проте залишає поза увагою Сокальський та Жовківський райони Львівської області. Хоча вони виступають як асоційовані члени єврорегіону, однак, варто було б окреслити можливості їхньої участі в інноваційному розвитку єврорегіону «Буг».

Проте зроблені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки актуального і ґрунтовного наукового дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація (комп'ютерний набір) виконана українською мовою, оформлена відповідно до норм і правил Міністерства освіти і науки України, є завершеною науково-дослідною роботою та виконана на достатньо високому науковому рівні.

За структурою робота містить вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, додатки і список використаних джерел. Робота виконана у строгому науковому стилі, її зміст викладено в логічній послідовності. Зміст автореферату й основні положення дисертації, висновки та пропозиції є ідентичними.

Загальний висновок

Ознайомлення з текстом дисертації, автореферату та публікацій за темою дослідження дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота Марчук Юлії

Віталіївни на тему «Розвиток форм євро регіонального співробітництва в інноваційній сфері» є самостійною, завершеною, цілісною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати в галузі розвитку продуктивних сил і регіональної економіки, що в сукупності розв'язують актуальну науково-прикладну задачу створення форм євро регіонального інноваційного співробітництва.

Поставлену в роботі мету досягнуто, завдання розв'язані та висвітлені у заключних висновках методичного та прикладного характеру.

За змістом, оформленням, важливістю та глибиною вирішення наукових проблем представлена дисертаційна робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до кандидатських дисертацій, визначених пунктами 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Тема дисертації та подані в ній результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. Вважаю, що автор дисертації заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
науковий співробітник відділу
регіональної економічної політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»



М. О. Карп'як

